

ПРОТОКОЛ ЗА РАБОТА НА СТОМАТОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ПО ПОВТОРНО ВРАЌАЊЕ ВО РАБОТА А ВО УСЛОВИ НА СЕУШТЕ ПОСТОЕЧКА ЗАКАНА ОД ИНФЕКЦИЈА СО COVID 19

Денешната стоматолошка доктрина бара на секој пациент кој влегува во стоматолошка ординација да се гледа како потенцијален извор на зараза.

Тоа значи дека сите членови на тимот мора да ги спроведуваат сите хигиенско-превентивни мерки како би се заштитиле пред се себеси а и своите пациенти, односно треба да се примени т.н. оптимално разумен пристап, кој е применлив до точка кога ризикот од инфекција е сведен на занемарлив минимум

ПРОТОКОЛ ЗА ПРИПРЕМА ПРЕД СТОМАТОЛОШКА ИНТЕРВЕНЦИЈА

1. Припрема на стоматолошкиот тим

1. Вработените во стоматолошка ординација со симптоми кои потсетуваат на грип и слично заболување и вработени кои биле или се во контакт со лице дијагностицирано со КОВИД 19 не треба да доаѓаат на работа
2. При влегување во ординација задолжително да се измери температура на сите вработени
3. При влегување на работа вработените задолжително треба да го извадат целиот накит и другите модни додатоци и заедно со мобилните телефони да ги остават во гардероба. Исто така да се извадат и сите блутут уреди кои што се вклучуваат со допир кој обично е со рака или ракавица.

4. Пристапете кон миеење на рацете темелно со сапун (нема значење дали е антибактериски или обичен) и топла вода најмалку 20 секунди при што треба да се почитуваат сите правила за миеење раце на здравствени работници (рацете не мора да се мијат по хирушки протокол со четка), избришете ги со хартиен бришач и дезинфицирајте ги со дезинфициенс за раце на база на алкохол

5. Вработените задолжително ги мијат рацете пред ставањето на заштитните ракавици, пред и по контакт/интервенција на пациентот и ги дезинфицират со дезинфициенс

Во стоматолошката амбуланта сите членови на тимот **задолжително** треба да носат лична заштитна опрема во која спаѓа:

1. При работа со пациент без симптоми, без постоење на анамнестичко епидемиолошки податоци за контакт со КОВИД 19 и за интервенции без и со минимално количество на аеросол потребно е минимално :
 - Работна униформа со долги ракави и заштита на врат
 - Хирушка трослојна маска за еднократна употреба
 - Визир кој го покрива целото лице и поголем дел од вратот
 - Заштитни ракавици(нитрилни или латекс)

2. При работа со пациент без симптоми, без постоење на анамнестичко епидемиолошки податоци за контакт со КОВИД 19 и за интервенции со очекувано значително присуство на аеросол потребно е минимално:
 - Работна униформа со долги ракави и заштита на врат
 - N95 маска или FFP2 маска
 - Визир кој го покрива целото лице и поголем дел од вратот
 - Заштитни ракавици(нитрилни или латекс)
 - Еднократно заштитно одело или престилка

3. При работа со пациент со потврдено присуство (позитивен на КОВИД 19) кај кој мора итно да се интервенира и кој се третира во специјализирана установа, ЈЗУ УСКЦ Свети Пантелејмон потребно е :

- два пара ракавици
- маска FFP3(ако е со вентил преку неа и трослојна хирушка маска)
- визир
- каљачи
- Еднократно или повеќекратно (скафандер) заштитно одело, капа за еднократна или повеќекратна употреба и каљачи
- Еднократна заштитна престилка

Напомена:

Неправилното користење на ЛЗО не обезбедува никава заштита и се смета дека повеќе го загрозува здравјето на здравствениот работник и пациентот

За заштита од инфекција многу важна е и правилната употреба на личните заштитни средства како и правилен редослед и начин на ставање и вадење на заштитната опрема за кој менаџментот на ординацијата е должен да даде прецизно упатство, а вработените се должни да ја увежбаат и стандардизираат постапката согласно упатството.

2. Задолжителни процедури пред прием на пациент

- Термините да се закажуваат така што ќе има слободен период од половина час помеѓу двајца пациенти за време потребно за дезинфекција, проветрување и припрема на ординацијата и стоматолошкиот тим за следниот пациент
- Да се работи само со закажани пациенти со кои по телефон е земена анамнеза за моменталната здравствената состојба, и тоа дали пациентот бил во карантин или (само) изолација во претходниот период или прележал вирусна инфекција со КОВИД 19
- Доколку бил во контакт со заболен и му била изречена мерка карантин или (само) изолација да се утврди дали се поминати 14 – 21 ден, дали е направен тест за корона вирус и дали резултатот бил негативен согласно протокол на ИЈЗ. Пациентите со дадени податоци од погоре наведено се третираат само и

исклучиво при потреба од итна стоматолошка интервенција (трепанација, инцизија, хемостаза и останати состојби кои се подразбираат како итни стоматолошки состојби)

- При сите сомнителни анамнестичко епидемиолошки податоци на пациентот му се одлага стоматолошката интервенција и веднаш се упатува до неговиот матичен лекар или до најблискиот Центар за јавно здравје
- Доколку пациентот е во (само) изолација или заболен од корона вирус и е на лекување (независно дали е на домашно или болничко), а има потреба од стоматолошка интервенција се упатува до овластена установа
-

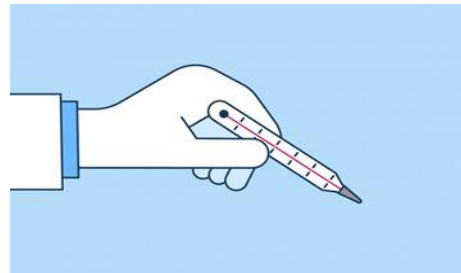
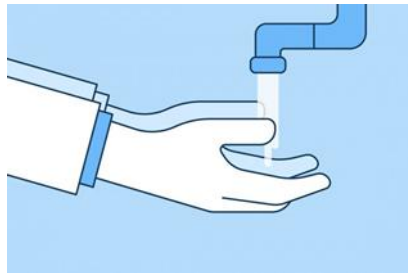
3. Припрема на ординацијата пред прием на пациентот

- На влезот да се постават јасни пишани или графички упатства за однесувањето на пациентот во стоматолошката ординација
- **Пред влезот да се постави крпа или друг материјал натопен во дезинфициенс за обувки или под (дезобариера)**
- **Во чекалната да има поставено дезинфициенс за раце**
- Пациентите кои доаѓаат без закажан термин или пред време од закажаниот термин се упатуваат да почекаат пред ординацијата
- **На влез пациентите треба да ги измијат рацете и да ги дезинфицираат со дезинфициенс за раце.** Од чекалната да се отстранат сите предмети кои не можат да се дезинфицираат (списанија, весници, украси)
- Столиците во чекалната да бидат на оддалеченост од 1,5 -2 метри
- **Во чекалната да е присутен само по еден пациент или максимум двајца доколку вториот е родител на дете под 14 год или помошник на изнемоштено или слепо лице.**
- **За цело време до седнување на стоматолошкиот стол да носат маска**
- По напуштање на ординација од страна на пациентот пребришување на кваки и сл. кои се на патеката на движење на пациентот

4. Прием на пациент во ординацијата

- Пациентите кои влегуваат во ординацијата при влезот во ординација мора да влегуваат со нивна заштитна опрема за уста и нос и да ги оставаат сите лични предмети (телефон, чанта и сл.) на одредено за таа намена место кое е дезинфицирано и прекриено со фолија за еднократна употреба
- При влез во ординацијата пациентите по оставање на личните предмети задолжително треба да си ги измијат рацете со сапун и потоа да ги дезинфицираат со дезинфициенс за раце на база на алкохол(најмалку 60-70%, по што е задолжително мерење на телесна температура со термометар(препорачан е безконтактен термометар) и утврдување на негов здравствен статус(на пр.дали кашла или има други видливи симптоми кои може да упатуваат на КОВИД 19 инфекција)

- Пациентот задолжително мора да одговори на прашањата од анамнестичко епидемиолошки прашалник, како и да потпише согласност за интервенција /стоматолошко лекување во услови на пандемија на КОВИД 19
- По утврдување на нормална телесна температура пациентот се упатува до стоматолошкиот стол со напомена да не допира ништо при движење (ако претходно не му се дадени еднократни ракавици кои ќе ги носи додека е во ординацијата) при што за цело време до отпочнување на стоматолошката интервенција е должен да ја носи неговата заштитна опрема за уста и нос и која пред самата интервенција пациентот ја одлага на место наменето за тоа

- по завршување на интервенцијата пациентот повторно си ја поставува неговата заштитна опрема за уста и нос и ја напушта ординацијата
- Пациентите кои се со индикација за стоматолошки интервенции со очекувано значително присуство на аеросол препорачано е да се закажуваат на крај на работното време
- Персоналот по напуштање на пациентот на ординацијата целосно ги пребришува кваките и слични места кои се на патеката на движење на пациентот

5.Работа со пациентот

- Стоматолошкиот стол е пожелно да е покриен со прекривка за еднократна употреба. Доколку немате такви темелно да се дезинфицира после секој пациент
- На пациентот препорачано е да се става компреса или прекривка за еднократна употреба
- Устата задолжително се дезинфицира со средство за дезинфекција на уста (хидроген –водород пероксид 1% или повидон јод-Бетадин 1.0 %) во интервал од најмалку 30 секунди со жабуркање во уста и гргорење на грло.
- Доколку интервенцијата трае повеќе од 30 ина минути постапката треба да се повтори. Кај деца е потребно со истите средства со газа да се пребришат устата

- Работата да се изврши почитуваќи го принципот на асептичка работа и со што е можно помалку неопходни инструменти и со што е можно помалку отварање на фиоки
- Во ординацијата треба да е присутен само еден пациент. Доколку ординацијата е со два или повеќе столови оддалеченоста помеѓу нив треба да е 2,5 метри или доколку тоа не е можно да се стават привремени

прегради / паравани од плексиглас или стакло помеѓу стоматолошките столици

- На посебна работна масичка да се подредат сите неопходни инструменти и материјали за тој пациент за да се сведи на минимум допирање на околните шкафови и фиоки каде се чуваат истите со ракавиците со кои се работи
- Се препорачува работа со кофердам кој го намалува распрскувањето на аеросоли и до 70% како и користење на саугер место сисалка кој многу повеќе ја собира плунката, водата од турбината како и створените аеросоли
- Сите насадни инструменти се препорачува претходно да се автоклавирани или обработени со средство за внатрешна дезинфекција и задолжително да се испушта вода од насадни инструменти и пустери пред и по секој пациент по најмалку една минута
- Сите делови од стоматолошкиот стол кои се вградени и неможат да се отстранат како монитор, тастатура, кабли, црева и сл. се препорачува да се обвиткаат со непропустлива фолија која се менува после секој пациент или темелно да се пребришат со дезинфициенс пред секој пациент за да се задолжително дезинфицирани
- Во оралната и максилофацијалната хирургија да се користат ресорптивни конци за да се намали бројот на посети на пациентот во ординацијата
- Да се избегнува допирање на лицето со потенцијално контаминирани раце или ракавици
- Интервенцијата да се заврши во најкратко можно време, без непотребни и приватни разговори со пациентот додека е на стоматолошкиот стол
- Избегнувајте дијгностицирање со интраорални РТГ снимки, препорачани се екстраоралните методи

5. По завршување на интервенцијата

- **Сите материјали за еднократна употреба да се соберат и исфрлат во контејнери или кеси за инфективен материјал**
- Инструментите со кои се работело да се потопат во раствор наменет за дезинфекција на инструменти
- Визирот или заштитните наочари да се измијат и дезинфицираат
- Да се изврши целосна дезинфекција на работните површини почитувајќи го времето на делување наведено од производителот при што треба да се избегнува нанесување на средство за чистење со распрскувач туку со нанесување со крпа која треба да се пере на не помалку од 90 степени
- Да се проветри целата ординација
- Доколку поседувате препорачано е да се вклучува UV ламба согласно спецификацијата со внимание зошто UV ламбата не треба да се користи додека има луѓе во ординацијата
- На крајот на денот работната униформа да се даде на перење и да се замени со нова за наредниот ден
- **Строго почитувајте ги протоколите за собирање и одлагање на медицински отпад**

- Секој доктор индивидуално може да примени и други заштитни мерки земајќи ја во обзир инциденцата на болни со ковид 19 во неговиот град

Државниот санитарен и здравствен инспекторат ќе обрати внимание на процедурите со болдирани букви.

Протокол е потребно да го имате испечатено во секоја ординација ,

Извршете проверка кога последен пат е извршена дезинфекција на ординацијата од овластена фирма и потребно е да поседувате документ кој ќе треба да се покаже.

Вонредна дезинфекција не е задолжителна, но е препорачана.

Почитувани, секој протокол содржи препорачани и задолжителни дејствија. Ние како Комора сме свесни дека условите за работа со присуство на КОВИД 19 и примената пред се на задолжителните дејствија, па и на препорачаните во многу ќе ја отежне нашата работа, но и пред се ќе доведе до значително зголемување на трошоци при значително намалување на бројот на пациентите и секако намалување на стоматолошки услуги кои беа извор и за најголеми приходи во секоја ординација. Комората ќе продолжи и во периодот кој следи да наоѓа начини да допре до надлежните институции и да со аргументи побара зголемување на финасиските средства кои државата ќе може да ги издвојува за стоматологијата, но и ќе бара начини за што подобри договори со деловни банки за поволно финасирање на ординациите додека да поминеме низ овој период со значително очекувани финасиски потешкотии.